

Doradca Radzi

Zbiór artykułów

Zeszyt nr 1

Poradnik przygotowany w ramach zadania publicznego
***Prowadzenie punktów nieodpłatnej pomocy prawnej
na terenie powiatu PUŁAWSKIEGO w 2018 r.***

Marzec 2018

Wydawca:

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego „OIC Poland” z siedzibą w Lublinie,

ul. Gospodarcza 26

20-213 Lublin

e-mail: sekretariat@oic.lublin.pl

www.oic.lublin.pl

Publikacja bezpłatna

Realizatorzy Projektu:

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego „OIC Poland” z siedzibą w Lublinie

ul. Gospodarcza 26, 20-213 Lublin

www.oic.lublin.pl

Polska Fundacja Ośrodków
Wspomagania Rozwoju Gospodarczego
„OIC Poland” w Lublinie

Praca zbiorowa

Autorzy:

Mateusz Sieńko – Radca Prawny

Przemysław Morawa – Radca Prawny

Katarzyna Nastaj – Radca Prawny

Anna Sidor – Morawa – Radca Prawny

Katarzyna Lalak – Radca Prawny

Wydawca:

**Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland"
z siedzibą w Lublinie**

ul. Gospodarcza 26

20-213 Lublin

tel.: (81) 710-46-30

fax: (81) 746-13-24

e-mail: sekretariat@oic.lublin.pl

<http://www.oic.lublin.pl>

Lublin 2018

Spis treści

1. Wprowadzenie - streszczenie.....	4
2. Rekompensata za pracę w szkodliwych warunkach	6
3. Wcześniejsza spłata kredytu a zwrot części prowizji	8
4. Ugoda medacyjna z planem wychowawczym w sprawie o rozwód.	11
5. Podział majątku wspólnego małżonków - rozliczenia pomiędzy byłymi małżonkami.....	16
6. Przesłanki rozwodu – pozytywne i negatywne	19

1. Wprowadzenie - streszczenie

Na terenie Powiatu Lubelskiego działa sieć punktów nieodpłatnej pomocy prawnej, w których profesjonaliści świadczą nieodpłatną pomoc prawną.

Na jaką pomoc możemy liczyć?

Bezpłatna pomoc prawna obejmuje:

- 1) poinformowanie osoby uprawnionej o obowiązującym stanie prawnym, przysługujących jej uprawnieniach lub spoczywających na niej obowiązkach,
- 2) wskazanie osobie uprawnionej sposobu rozwiązania jej problemu prawnego,
- 3) udzielenie pomocy w sporządzeniu projektu pisma w sprawach, o których mowa w pkt 1 i 2, z wyłączeniem pism procesowych w toczącym się postępowaniu przygotowawczym lub sądowym i pism w toczącym się postępowaniu sądowo-administracyjnym,
 - a) sporządzenie projektu pisma o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu sądowym lub ustanowienie adwokata, radcy prawnego, doradcy podatkowego lub rzecznika patentowego w postępowaniu sądowo-administracyjnym.

Nieodpłatna pomoc prawna nie obejmuje spraw:

- 1) podatkowych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej;
- 2) z zakresu prawa celnego, dewizowego i handlowego;
- 3) związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, z wyjątkiem przygotowania do rozpoczęcia tej działalności

Kto może skorzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej?

Lp.	Nieodpłatna pomoc prawna przysługuje osobie fizycznej, zwanej dalej "osobą uprawnioną":	Sposób udokumentowania uprawnienia
1	której w okresie 12 miesięcy poprzedzających zwrócenie się o udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej zostało przyznane świadczenie z pomocy społecznej na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769) i wobec której w tym okresie nie wydano decyzji o zwrocie nienależnie pobranego świadczenia	przedłożenie oryginału albo odpisu decyzji o przyznaniu świadczenia z pomocy społecznej lub zaświadczenia o udzieleniu świadczenia, o którym mowa w art. 106 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
2	która posiada ważną Kartę Dużej Rodziny, o której mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. 2017 poz. 1832)	przedłożenie ważnej Karty Dużej Rodziny, o której mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny
3	która uzyskała zaświadczenie, o którym mowa w ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1255 oraz z 2017 r. poz. 456 i 1386)	przedłożenie zaświadczenia, o którym mowa w ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego
4	która posiada ważną legitymację weterana albo legitymację weterana poszkodowanego, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa (Dz. U. Nr 1203, oraz z 2017r. poz. 60)	przedłożenie ważnej legitymacji weterana albo legitymacji weterana poszkodowanego, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa
5	która nie ukończyła 26 lat	przedłożenie dokumentu stwierdzającego tożsamość
6	która ukończyła 65 lat	przedłożenie dokumentu stwierdzającego tożsamość
7	która w wyniku wystąpienia klęski żywiołowej, katastrofy naturalnej lub awarii technicznej znalazła się w sytuacji zagrożenia lub poniosła straty	złożenie oświadczenia, że zachodzi co najmniej jedna z okoliczności wymienionych
8	która jest w ciąży	przedłożenie dokumentu potwierdzającego ciążę

2. Rekompensata za pracę w szkodliwych warunkach

Rekompensata za pracę w szkodliwych warunkach przysługuje osobom, które przepracowały co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, ale nie nabyły z tego tytułu prawa do wcześniejszej emerytury.

Prawo do uzyskania rekompensaty przewidują przepisy ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t. j. Dz.U. z 2017 r. poz. 664). Przepisy ustawy wskazują, że rekompensata ta stanowi odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze dla osób, które nie nabędą prawa do emerytury pomostowej. Rekompensata nie jest samodzielny świadczenie pieniężnym, ale stanowi dodatek do kapitału początkowego, co skutkuje podwyższeniem podstawy obliczenia emerytury.

Prawo do uzyskania rekompensaty przysługuje osobom urodzonym po 1948 r., które przed 1 stycznia 2009 r. wykonywały przez co najmniej 15 lat pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów obowiązujących do 31 grudnia 2008 roku. Dla ustalenia, czy dana praca może być zakwalifikowana jako praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, należy posługiwać się wykazem prac zawartym w załączniku do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43).

Przy ustalaniu okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, Zakład Ubezpieczeń Społecznych będzie uwzględniał jedynie takie okresy, w których praca była wykonywana stale na danym stanowisku i w pełnym wymiarze czasu pracy. Do okresów tych nie będą zaliczane okresy pracy niewykonywania pracy, za które wypłacona wynagrodzenie lub świadczenie z ubezpieczenia społecznego w razie choroby lub macierzyństwa (np. pobieranie zasiłku chorobowego lub macierzyńskiego, pobieranie świadczenia rehabilitacyjnego).

Rekompensata nie przysługuje osobie, która ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury pracowniczej, emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze, emerytury górniczej, emerytury z tytułu wykonywania pracy górniczej, a także emerytury nauczycielskiej bez względu na wiek. Możliwość ustalenia rekompensaty wyklucza również przyznanie emerytury pomostowej lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

W celu ustalenia rekompensaty, osoba ubezpieczona powinna wystąpić z wnioskiem do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, dołączając do niego dokumenty potwierdzające wykonywanie przed dniem 1 stycznia 2009 roku pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Jeżeli dokumenty takie były już wcześniej złożone do ZUS-u, wystarczające będzie złożenie samego wniosku o ustalenie rekompensaty.

Osoby urodzone po 31 grudnia 1948 roku, nie mają obowiązku składania odrębnego wniosku o ustalenie rekompensaty, ponieważ złożenie przez takie osoby po 31 grudnia 2008 roku wniosku o przyznanie emerytury ze względu na osiągnięcie wieku emerytalnego, stanowi równocześnie złożenie wniosku o przyznanie rekompensaty. W przypadku ubiegania się o rentę rodzinną po osobie urodzonej po 31 grudnia 1948 r., oznacza jednocześnie wystąpienie o ustalenie rekompensaty, pod warunkiem że zmarły spełniał warunki do otrzymania emerytury z tytułu ukończenia powszechnego wieku emerytalnego, oraz przed 1 stycznia 2009 r. wykonywał przez co najmniej 15 lat pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Złożenie wniosku o ustalenie rekompensaty jest niezbędne, jeżeli osobie urodzonej po 31 grudnia 1948 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał emeryturę z urzędu. W takiej sytuacji ZUS ustali rekompensatę za pracę w szkodliwych warunkach wyłącznie na wniosek osoby uprawnionej.

Wysokość rekompensaty jest wykazana w decyzji ZUS ustalającej wysokość emerytury. Od wydanej decyzji osoba ubezpieczona może złożyć odwołanie.

Autor: Mateusz Sieńko – Radca Prawny

3. Wcześniejsza spłata kredytu a zwrot części prowizji

Rosnące dochody, łatwość zaciągania zobowiązań oraz mnogość ofert bankowych, przy jednoczesnym wzroście popytu na usługi i towary konsumpcyjne sprawiły, że kredyt konsumencki stał się codziennością. Zawierając umowę kredytu, banki zazwyczaj oprócz odsetek obciążają klienta prowizją od udzielonej kwoty kredytu, przy czym prowizja ta najczęściej pobierana jest już na samym początku wykonywania umowy. Wcześniejsza spłata kredytu, a więc spłata przed terminem określonym w umowie lub harmonogramie spłat, pozwala na odzyskanie części pobranej przez bank prowizji.

Punktem początkowym, jest określenie czym de facto jest kredyt konsumencki, bowiem zwrot nadpłaty prowizji dotyczy jedynie kredytów o takim charakterze. Definicja umowy o kredyt konsumencki została określona w art. 3 Ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (t.j. z 2016 r. poz. 1528 z późn. zm.): przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255 550 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi. Kim zatem jest konsument? Zgodnie z art. 221 ustawy z dnia 2 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 459 z późn. zm.) konsumentem jest osoba fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Zgodnie z art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim w przypadku spłaty całości kredytu przed terminem określonym w umowie, całkowity koszt kredytu ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, chociażby konsument poniósł je przed tą spłatą. Powyższe ma zastosowanie również w przypadku częściowej spłaty przed terminem, o czym ust. 2 ww. artykułu. Oznacza to, że w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu konsumenckiego kredytobiorcy przysługuje roszczenie do kredytodawcy (banku) o obniżenie wszelkich kosztów takiego kredytu, bez względu na ich charakter oraz datę ich faktycznego poniesienia. Wskazać przy tym należy, że wysokość roszczenia powinna być obliczona w sposób proporcjonalny do okresu od dnia rzeczywistej spłaty kredytu do dnia ostatecznej spłaty określonej umową lub harmonogramem spłat. Omawiany przepis został wprowadzony do krajowego porządku prawnego na skutek implementacji art. 16 ust 1 zd. 2 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylająca dyrektywę rady 87/102/EWG.

Powyższa regulacja ma na celu ochronę ekonomicznych interesów kredytobiorcy, będącego konsumentem oraz zapobieżenie pobierania przez kredytodawców korzyści finansowych w przypadku przedterminowej spłaty zobowiązania.

Jednocześnie, w przepisie ustawodawca użył sformułowania: „całkowity koszt kredytu”. Pojęcie to oznacza, wszystkie koszty związane z wykonaniem umowy kredytu tj.: odsetki, prowizje, dodatkowe ubezpieczenia. Wszystkie te koszty w przypadku przedterminowej spłaty kredytu, powinny zostać naliczone proporcjonalnie do okresu trwania umowy, a w przypadku przedterminowej spłaty, nadpłata winna zostać zwrócona kredytobiorcy. Podkreślić należy, że takie stanowisko zostało również wyrażone przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumenta oraz Rzecznika Finansowego w interpretacji art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim z dnia 16 maja 2016 roku.

Dla zobrazowania powyższych rozważań wskazać można przykład: w umowie o kredyt konsumencki, którą zawarto na trzy lata, zastrzeżono opłatę prowizyjną w wysokości 30 zł miesięcznie. Kredytobiorca zapłacił całą opłatę za trzy lata z góry (tj. 1080 zł). Po roku od zawarcia umowy kredytobiorca w całości spłacił kredyt przed terminem. Opłata prowizyjna winna zatem zostać naliczona proporcjonalnie do okresu kredytowania, czyli powinna wynosić $12/36$, a więc kredytobiorcy przysługuje roszczenie o zwrot nadpłaconej prowizji w kwocie 720 zł.

Jednocześnie wskazać należy, że zgodnie z art. 52 ustawy o kredycie konsumenckim kredytodawca jest zobowiązany do rozliczenia z konsumentem kredytu w terminie 14 dni od dnia dokonania wcześniejszej spłaty kredytu w całości. Zatem, termin wymagalności roszczenia następuje w 15 dniu od całkowitej spłaty zobowiązania, a co za tym idzie od tej chwili kredytobiorca może żądać od kredytodawcy odsetek ustawowych za opóźnienie. Istotną kwestią jest także termin przedawnienia roszczenia, czyli zgodnie z art. 118 Kodeksu cywilnego 10 lat.

Jak w takim razie dochodzić roszczeń o zwrot nadpłaconej prowizji?

W pierwszej kolejności należy dokonać analizy postanowień umowy kredytowej, w szczególności, pod kątem okresu na jaki została zawarta, a następnie należy obliczyć wysokość nadpłaty. Kolejną czynnością jest skierowanie do kredytobiorcy wezwania do zapłaty. W wypadku odmownej decyzji kredytobiorcy pozostaje droga sądowa.

Podstawą dochodzenia powyższego roszczenia na drodze postępowania sądowego jest art. 410 § 2 Kodeksu cywilnego w zw. z art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim. Jednocześnie wskazać należy, że pozew winien spełniać wymogi wskazane w art. 187 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 155 z późn zm.), a także odpowiadać wymogom określonym dla pism procesowych zgodnie z art. 126 kodeksu postępowania cywilnego. Niezbędnym wymogiem jest również określenie sądu właściwego do rozpoznania sprawy, a więc najczęściej właściwego dla siedziby banku.

Podsumowując, roszczenie o zwrot prowizji z tytułu wcześniejszej spłaty kredytu, zasadne jest, gdy kredyt jest kredytem konsumenckim, kredyt został spłacony w części lub w całości przed terminem wskazanym w umowie oraz nie nastąpiło przedawnienie roszczenia.

Autor: Przemysław Morawa – Radca Prawny

4. Ugoda mediacyjna z planem wychowawczym w sprawie o rozwód.

Jeżeli między małżonkami nastąpił zupełny i trwały rozkład pożycia, każdy z małżonków z zgodnie z art. 56 KRO może żądać, ażeby Sąd rozwiązał małżeństwo przez rozwód. Rozwód w sytuacji kiedy strony nie posiadają dzieci może przebiegać różnie, w zależności od wniosków zawartych w pozwie o rozwód, np. kwestii ustalania winy przy jego orzekaniu. Oczywiście w razie porozumienia stron sprawa może zakończyć się bardzo szybko. Niewątpliwie trudniejszą sytuacją jest, kiedy w małżeństwie występują małoletnie dzieci, ponieważ w wyroku orzekającym rozwód zgodnie z art. 58 § 1 KRO Sąd rozstrzyga o władzy rodzicielskiej nad wspólnym małoletnim dzieckiem obojga małżonków i kontaktach rodziców z dzieckiem oraz orzeka, w jakiej wysokości każdy z małżonków jest obowiązany do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka. Istotną kwestią jest, że zgodnie z tym przepisem Sąd uwzględnia pisemne porozumienie małżonków o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem po rozwodzie, jeżeli jest ono zgodne z dobrem dziecka, przy czym rodzzeństwo powinno wychowywać się wspólnie. W razie braku porozumienia powyższe kwestie można wypracować w ugodzie mediacyjnej przeprowadzonej przez mediatora w ramach alternatywnej metody rozstrzygania spornych kwestii.

Ugoda mediacyjna swoją treścią powinna obejmować rozwód i załatwienie spornych kwestii dotyczących zaspokajania potrzeb rodziny, alimentów, sposobu sprawowania władzy rodzicielskiej i kontaktów z dziećmi czyli uwzględnić tzw. plan wychowawczy. W ramach poszczególnych części powinna określać następujące zagadnienia.

Po pierwsze powinny zostać w niej dokładnie określony strony, którymi są: matka dzieci i ojciec dzieci (łącznie nazywani rodzice lub strony), powinny zostać wskazane ich adresy zamieszkania oraz nr PESEL. Należy również wskazać osobę mediatora który przeprowadził mediację.

Po drugie, należy dokładnie określić przedmiot ugody poprzez wskazanie, że przedmiotem ugody jest uregulowanie spraw objętych pozwem rozwodowym ze wskazaniem przez kogo złożonym, do którego Sądu Okręgowego oraz celu ugody. Celem będzie tu uregulowanie sprawy o rozwód, a także spornych kwestii dotyczących zaspokajania potrzeb rodziny, alimentów, sposobu sprawowania władzy rodzicielskiej i kontaktów z małoletnimi dziećmi stron, których imię i nazwisko oraz datę urodzenia należy wskazać.

Po trzecie ugoda mediacyjna powinna zawierać rozstrzygnięcia w kwestii rozvodu, władzy rodzicielskiej oraz miejsca zamieszkania dzieci. Przykładowe zapisy mogą mieć brzmienie: „Strony zgodnie oświadczają, że wyrażają zgodę na rozwiązanie małżeństwa przez Sąd Okręgowy w Lublinie bez orzekania o winie którejkolwiek ze stron. Strony zgodnie wnoszą

o pozostawienie władzy rodzicielskiej obojgu rodzicom. W przypadku rozwiązania małżeństwa Strony ustalają, że miejscem zamieszkania małoletnich dzieci: (imię i nazwisko dziecka), urodzonego/ej (data urodzenia dziecka), oraz (imię i nazwisko dziecka), urodzonego/ej (data urodzenia dziecka), będzie miejsce zamieszkania matki dzieci (imię i nazwisko matki), która będzie sprawować opiekę nad dziećmi”.

Po czwarte, ugoda mediacyjna powinna zawierać zapisy w zakresie zaspokajania potrzeb dzieci (alimenty). Należy wskazać kto będzie płacił alimenty, w jakiej wysokości, na czym rzecz, w jaki sposób będą one płacone i w jakim terminie. Przykładowe zapisy mogą mieć brzmienie: Strony zgodnie ustalają, że ojciec dzieci (imię i nazwisko) będzie płacił alimenty na rzecz małoletnich dzieci, w wysokości: (kwota) zł (słownie: kwota złotych) na rzecz (imię i nazwisko dziecka) oraz (kwota) zł (słownie: kwota złotych) na rzecz (imię i nazwisko dziecka), do rąk matki dzieci (imię i nazwisko matki), przelewem na konto matki o numerze (numer rachunku bankowego), do 10. dnia każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w zapłacie którejkolwiek z rat”.

Po piąte, co najistotniejsze, ugoda powinna zawierać postanowienia w zakresie tzw. planu wychowawczego. Plan ten powinien rozstrzygać o takich kwestiach jak: kontakty z dziećmi w roku szkolnym; kontakty z dziećmi podczas świąt, wakacji i długich weekendów; wyjazdy zagraniczne i kwestie paszportowe; komunikacja telefoniczna z dziećmi; edukacja dzieci; kwestie zdrowotne; kwestie dostępu do ważnych informacji dotyczących dzieci.

Przykładowe zapisy ustalające kwestię kontaktów z dziećmi w roku szkolnym powinny zostać szczegółowo dookreślone, tak aby możliwie przewidzieć wszelkie życiowe sytuacje oraz aby nie było niedomówień w tym zakresie. Tu mamy pełen wachlarz możliwości co do ustalania poszczególnych zapisów, ważne aby były one spójne i logiczne jako całość. Przykładowe zapisy mogą mieć brzmienie: „Ojciec będzie odbierał dzieci ze szkoły dwa razy w tygodniu, tj. w poniedziałki i środy, i przebywając z nimi, zapewni odrabianie przez dzieci lekcji i odwiezie je do domu do godziny 20.00 w okresie zimowym, a do godziny 21.00 w okresie letnim. Wskazany czas obejmuje również udział dzieci w zajęciach pozaszkolnych. W szczególnych przypadkach dzieci mogą być odbierane przez zaakceptowanego przez obydwie strony członka rodziny lub nianię. W przypadku gdyby matka dzieci nie mogła odebrać dzieci ze szkoły w czasie dla niej przeznaczonym, poinformuje o tym ojca dzieci. W takiej sytuacji ojciec będzie zabierał dzieci do swojego miejsca zamieszkania i odwiezie je do ich miejsca zamieszkania zgodnie z ustaleniami poczynionymi w tym zakresie z matką dzieci. W przypadku choroby dzieci będą one pozostawały w miejscu zamieszkania lub innym miejscu zgodnie ze wskazaniem lekarza. W takim przypadku w czasie przypisanym ojcu dzieci przysługuje prawo odwiedzin dzieci w miejscu zamieszkania przez okres nie dłuższy niż (ilość) godziny i bez możliwości nocowania, chyba że strony zgodnie postanowią inaczej. Ojciec dzieci będzie spędzał czas z dziećmi w co drugi weekend (począwszy od 2018 roku), zabierając je w piątek ze szkoły i odwożąc do miejsca zamieszkania w niedzielę do godziny

19.00 w okresie zimowym, a do godziny 20.00 w okresie letnim. W przypadku jakichkolwiek zmian w rytmie spotkań z dziećmi będą one uzgadniane: – z 2-dniowym wyprzedzeniem w przypadku zabierania dzieci w tygodniu; – z 5-dniowym wyprzedzeniem w przypadku zabierania dzieci w weekendy, w formie ustnej/pisemnej.”

W zakresie kontaktów z dziećmi podczas świąt, wakacji i długich weekendów sytuacja wygląda podobnie. Należy w miarę możliwości szczegółowo określić w tym zakresie poszczególne zapisy ugody mediacyjnej. Przykładowo mogą one wyglądać następująco: „ Strony zgodnie ustalają, że czas wakacji letnich i zimowych spędzać będą z dziećmi oddzielnie, przez połowę czasu, z wyłączeniem uzgodnionych wspólnie – z trzymiesięcznym wyprzedzeniem – form wyjazdów zorganizowanych w grupach rówieśniczych lub pobytów dzieci u dziadków lub przyjaciół dzieci. Matka dzieci będzie przebywać z dziećmi w pierwszym okresie wakacji w latach parzystych, począwszy od 2018 roku, a ojciec dzieci w latach nieparzystych, począwszy od 2019 roku. Ojciec będzie spędzał w okresie wakacji z obydwojgiem dzieci łącznie nie mniej niż 2 tygodnie. Święta Bożego Narodzenia i Wielkiej Nocy dzieci będą spędzały w jednym miejscu przez cały okres Świąt, bez konieczności ich przewożenia lub dzielenia czasu Świąt. Rodzice zgodnie ustalają, że w przypadku pobytu z jednym rodzicem dzieci spędzą z drugim rodzicem dzień poprzedzający wyjazd w godz. 9.00–20.00. Okres Świąt Bożego Narodzenia i Wielkiej Nocy rodzice będą spędzać z dziećmi naprzemiennie, począwszy od Bożego Narodzenia 2018 roku – gdy to czas z dziećmi spędzi matka dzieci. Czas pomiędzy Świątami Bożego Narodzenia i do ostatniego wolnego dnia po Nowym Roku dzieci spędzać będą z drugim rodzicem, z którym nie spędziły Świąt Bożego Narodzenia. W przypadku tzw. długich weekendów rodzice przyjmują zasadę spędzania z dziećmi czasu wolnego związanego: ze świątami 1 i 3 maja oraz Świętem Niepodległości w listopadzie przez rodzica, który nie spędzał z dziećmi świąt opisanych analogicznie: Wielkiej Nocy (dla dni wolnych w maju) i Bożego Narodzenia (dla dni wolnych Święta Niepodległości); Święto Bożego Ciała dzieci będą spędzały w danym roku z rodzicem, z którym spędziły Wielkanoc; Święto Wszystkich Świętych dzieci spędzą: z ojcem w latach parzystych, z matką – w latach nieparzystych.”

Istotną kwestią, którą w tym miejscu nie należy pominąć jest ustalenie jak mają wyglądać urodziny lub inne święta istotne dla dzieci. Przykładowo: „Urodziny dzieci będą się odbywały z poszanowaniem prawa do uczestnictwa w nich obojga rodziców oraz dziadków. Rodzice zgodnie oświadczają, że wypełniając warunki niniejszej ugody, będą szanowały wolę dzieci co do spędzania przez nie ich czasu wolnego.”

Ponadto w ramach ustalenia kwestii wyjazdów zagranicznych i kwestii paszportowych w ugodzie mediacyjnej należy uregulować oraz możliwie przewidzieć poszczególne sytuacje na przyszłość. Przykładowe brzmienie zapisów to: „W przypadku uzgodnionych wyjazdów zagranicznych z dziećmi rodzic wyjeżdżający zapewni pełne ubezpieczenie zdrowotne dzieci. Pasporty dzieci będą w posiadaniu matki dzieci. W przypadku wyjazdu zagranicznego dzieci

z ojcem matka dzieci zobowiązuje się wydać ojcu dzieci paszporty dzieci na czas jego wyjazdu z dziećmi, a ojciec zobowiązuje się zwrócić paszporty niezwłocznie po powrocie. W przypadku utraty ważności lub zagubienia paszportów dzieci ojciec wyraża zgodę na sporządzenie nowych paszportów. W takim przypadku rodzice zobowiązują się niezwłocznie pójść do właściwego urzędu celem sporządzenia i podpisania wymaganych prawem dokumentów.”

W ugodzie mediacyjnej należy również uregulować ustalenie komunikacji telefonicznej rodziców z dziećmi. W dobie dzisiejszych czasów oraz postępu technologii oczywiście może być też przewidziany również inny rodzaj komunikacji jak np. za pośrednictwem Internetu. Przykładowe zapisy: „Rodzice ustalają do kontaktów wzajemnych następujące numery telefonów: matka dzieci (imię i nazwisko matki) – tel. (numer telefonu); ojciec dzieci (imię i nazwisko ojca) – tel. (numer telefonu). Matka zobowiązuje się nie utrudniać kontaktów telefonicznych ojca z dziećmi w czasie ich pobytu na wyjazdach, podczas świąt, wakacji lub tzw. długich weekendów. Do tego samego zobowiązuje się ojciec w stosunku do matki, gdy dzieci będą przebywały z ojcem”.

Istotne rozstrzygnięcia jakie należy zawrzeć w ugodzie mediacyjnej powinny dotyczyć edukacji dzieci, oraz kontaktów ze szkołą w sprawach dzieci. Przykładowo: „Za kontakty ze szkołą w sprawach dzieci rodzice będą odpowiedzialni wspólnie. Każde z nich może uzyskać informację o wynikach w nauce dzieci oraz czynionych przez nie postępach, w tym do udziału w spotkaniach rodziców z nauczycielem na tzw. wywiadówkach.”

Podobnie należy również uregulować kwestie zdrowotne, w tym powinno się wskazać poszczególne placówki stałej opieki zdrowotnej, nazwiska lekarzy. Przykładowo: „Lekarzem pierwszego kontaktu będzie lekarz (imię nazwisko) w przychodni (dane przychodni). Za okresowe badania i kontakty z lekarzem pierwszego kontaktu w razie potrzeby odpowiedzialna będzie matka dzieci (imię nazwisko matki). Dzieci (o ile jest taka potrzeba) będą podlegać specjalistycznemu leczeniu/terapii w następujących placówkach (dane placówek). Za kontakty ze specjalistyczną placówką medyczną/ terapeutyczną w razie potrzeby odpowiedzialna będzie matka dzieci. Opieka dentystyczna dzieci będzie prowadzona w następującej placówce: (dane placówki). Za okresowe badania i kontakty z dentystą/ortodontą w razie potrzeby odpowiedzialny będzie ojciec dzieci.”

W ugodzie mediacyjnej należy przewidzieć także kwestie dostępu do ważnych informacji dotyczących dzieci w ramach poszczególnych aspektów życia dzieci. Przykładowo: „Oboje rodzice mają pełny dostęp do dokumentacji dotyczącej edukacji, opieki medycznej, sytuacji prawnej i dokumentacji dotyczącej innych ważnych aspektów życia dzieci. Rodzice zobowiązują się do niezwłocznego informowania się nawzajem o każdej zmianie dotyczącej edukacji, opieki medycznej, sytuacji prawnej i innych ważnych aspektów życia dzieci.” Przy czym rodzice powinni zobowiązać się, z wzajemnym poszanowaniem siebie, ale przede

wszystkim mając na względzie dobro dziecka, do informowania się wzajemnie o każdej zmianie miejsca pobytu dzieci trwających dłuższej niż wskazaną ilość dni. Ponadto warto, mając na względzie dobro dziecka, aby rodzice zobowiązali się wzajemnie nie podważać autorytetu i dobrego imienia drugiego rodzica oraz członków jego rodziny oraz nie pozwalać osobom trzecim, by to robiły w obecności dzieci.

Ugoda mediacyjna nie ma jednoznacznie wypracowanego wzoru. Ważne aby w postaci ugody mediacyjnej wypracować prawne rozwiązanie możliwie najlepiej w konkretnym stanie faktycznym, którego sprawa dotyczy. Powinna ona rozstrzygać o wszelkich istotnych kwestiach dla dzieci w ramach przede wszystkim wspólnego planu wychowawczego w sytuacji rozwodu ich rodziców. Powyżej wskazane zapisy i regulacje stanowią jedynie przykładowe wyliczenie zagadnień, które powinny stanowić treść ugody mediacyjnej. Warto aby w ramach polubownego wypracowania wzajemnego stanowiska przeanalizować i przewidzieć możliwie jak najwięcej sytuacji w ramach wspólnej problematyki wychowawczej oraz w konkretnym stanie faktycznym osiągnąć alternatywne polubowne rozwiązanie prawne jakim jest ugoda mediacyjna. Mając na uwadze charakter polubownego rozwiązania sporu prawnego warto dodatkowo przewidzieć w ugodzie mediacyjnej, że trwałe jej zmiany wymagają określonej formy (pisemnej), że niektóre wprowadzanie tymczasowych zmian ustaleń zawartych w ugodzie wymaga ustnej zgody rodziców, lub ograniczyć, że w ramach poszczególnych zapisów ich zmiana wymaga zgody pisemnej. Jednocześnie, również podkreślając charakter polubownego rozstrzygnięcia, a szczególnie polubowną chęć w tym zakresie obu stron, rodzice powinni zobowiązać się do rozwiązywania problemów wynikających z przyjętych w ugodzie ustaleń na drodze dyskusji z poszanowaniem równości praw obu stron, a jeśli nie przyniesie to rezultatu – na drodze mediacji prowadzonej przez bezstronną osobę, a jeśli nie przyniesie to rezultatu – na drodze sądowej przez złożenie wniosku o rozstrzygnięcie o sprawach istotnych dla życia dziecka. Takie zapisy regulują na przyszłość ewentualne sytuacje, których nie da się zawsze od razu przewidzieć, a co więcej wypracować wspólne stanowisko. Ugoda powinna zostać sporządzona w czterech jednobrzmiących egzemplarzach – po jednym dla każdego z rodziców, dla Sądu oraz dla mediatora oraz podpisana przez obie strony i mediatora. Następnie ugoda mediacyjna powinna zostać złożona w Sądzie Okręgowym, w którym wszczęto sprawę o rozwód.

Autor: Katarzyna Nastaj – Radca Prawny

5. Podział majątku wspólnego małżonków - rozliczenia pomiędzy byłymi małżonkami.

Rozwód pociąga za sobą wiele konsekwencji w zakresie stosunków cywilnoprawnych pomiędzy dotychczasowymi małżonkami, podstawową kwestią dotyczącą majątku małżonków jest ustanie pomiędzy nimi ustroju ustawowej wspólności małżeńskiej. Jednakże, ustania wspólności majątkowej, w żaden sposób nie można utożsamiać z podziałem majątku wspólnego małżonków, ten może, bowiem nastąpić jedynie na wniosek uprawnionego podmiotu w postępowaniu sądowym lub przed notariuszem w drodze porozumienia stron.

W pierwszej kolejności należy wyjść od pojęcia majątku wspólnego małżonków, czyli tak zwanego majątku dorobkowego, zgodnie z art. 31 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego do majątku wspólnego należą przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich, a w szczególności:

1. pobrane wynagrodzenie za pracę i dochody z innej działalności zarobkowej każdego z małżonków,
2. dochody z majątku wspólnego, jak również z majątku osobistego każdego z małżonków,
3. środki zgromadzone na rachunku otwartego lub pracowniczego funduszu emerytalnego każdego z małżonków,
4. kwoty składek zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Jednocześnie, każdy z małżonków może posiadać majątek osobisty – odrębny od majątku wspólnego i nie podlegający podziałowi. Szczegółowe wyliczenie składników majątku osobistego każdego z małżonków zostało wskazane w art. 32 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

Zatem do majątku wspólnego małżonków, nie wchodzi przedmioty majątkowe nabyte przed powstaniem wspólności ustawowej, chyba że małżonkowie zawarli umowę rozszerzającą wspólność. Do majątku odrębnego małżonków wchodzi przedmioty majątkowe nabyte przez dziedziczenie, zapis lub darowiznę pod warunkiem, że stroną umowy jest tylko jeden z małżonków, jak również prawa niezbywalne, które mogą przysługiwać tylko jednej osobie (np. prawo do alimentacji). W skład majątku odrębnego małżonków wchodzi również przedmioty uzyskane z tytułu odszkodowania za uszkodzenie ciała lub wywołania rozstroju

zdrowia albo z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, przy czym decydujące znaczenie w tym wypadku ma charakter prawny uzyskanego przez poszkodowanego małżonka świadczenia i cel jakim ma ono spełnić. Kolejnym składnikiem majątku odrębnego małżonków są wierzytelności z tytułu wynagrodzenia za pracę lub z tytułu innej działalności zarobkowej jednego z małżonków, punktem granicznym od którego wynagrodzenie zostanie zaliczone do majątku wspólnego jest jego wypłata. Zatem nawet jeżeli wynagrodzenie za pracę przysługuje za okres przypadający na czas trwania wspólności ustawowej, a jego wypłata nastąpi po rozwodzie, wynagrodzenie to stanowić będzie majątek odrębny małżonka. Do majątku odrębnego każdego z małżonków wchodzi również przedmioty majątkowe uzyskane z tytułu nagrody osobistej za osiągnięcia jednego z małżonków, przy czym zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego nagrodami tymi są np. nagrody naukowe, literackie, artystyczne, nie zaś świadczenia pieniężne tak jak np. trzynasta pensja czy wynagrodzenie za dodatkową pracę. Również prawa autorskie i prawa pokrewne, prawa własności przemysłowej oraz inne prawa twórcy, zostały wyłączone spod ustawowej wspólności małżeńskiej. Ostatecznie art. 33 w pkt 10 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego wskazuje, że do majątku odrębnego małżonków wchodzi także wszelkie przedmioty majątkowe nabyte w zamian za składniki majątku osobistego.

Jednocześnie wskazać należy, że skład majątku wspólnego małżonków ustalany jest na chwilę ustania wspólności małżeńskiej, zaś wartość majątku podlegającego podziałowi sąd ustala według chwili dokonywania podziału.

Oczywistym jest, że podczas trwania małżeństwa, małżonkowie często ponoszą wydatki na majątek wspólny pokrywając je ze swoich majątków osobistych, stąd też możliwość rozliczenia nakładów, zarówno uczynionych w trakcie trwania wspólności ustawowej, jak również dokonanych po jej ustaniu. Zaznaczyć w tym miejscu należy, że nakłady mogą być uczynione zarówno z majątku osobistego jednego z małżonków na majątek dorobkowy (np.: sprzedaż nieruchomości nabytej przed małżeństwem i przeznaczenie środków ze sprzedaży na zakup nieruchomości już w trakcie trwania małżeństwa), jak również z majątku dorobkowego na majątek osobisty jednego z małżonków (np.: remont nieruchomości nabytej przez jednego z małżonków przed małżeństwem ze środków pochodzących z wynagrodzenia za pracę drugiego małżonka). Żądanie rozliczenia nakładów, w przypadku braku woli porozumienia stron w tym zakresie, winno być zgłoszone w sprawie o podział majątku wspólnego, przy czym niezbędne jest określenie podstawy roszczenia, jego wysokości oraz przytoczenie dowodów na poparcie swoich twierdzeń.

Zasadą jest, że udziały we wspólnym majątku małżonków są równe, jednakże ustawodawca w art. 567 § 1 kpc przewidział możliwość ustalenia nierównych udziału w majątku wspólnym. Przesłankami ustanowienie nierównych udziałów są: zgłoszenie takiego żądania przez małżonka, ważne powody oraz różny stopień przyczyniania się do powstania majątku wspólnego. Zaznaczyć należy, że przesłanki te muszą nastąpić kumulatywnie, czyli sposób

łączny. Odnosząc się do pierwszej przesłanki, wskazać należy, że ustalenie nierównych udziałów może nastąpić tylko na żądanie strony (sąd nie wyda orzeczenia z urzędu). „Ważne powody”, wskazane w drugiej z przesłanek, należy rozumieć jaką kwestie natury etycznej, które sprawiają, że ustalenie nierównych udziału byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Istotną kwestią w tym zakresie jest wina za rozkład pożycia małżeńskiego - zgodnie ze orzecznictwem Sądu Najwyższego art. 43§2 krio, nie powinien być stosowany na niekorzyść małżonka, któremu nie można przypisać winy. Ostatnia z wymienionych przesłanek odnosi się do przyczynianie się małżonków do powstania majątku wspólnego, przy czym, zgodnie z ugruntowanymi poglądami doktryny, do oceny stopnia przyczyniania się do powstania majątku wspólnego, brany jest także nakład osobistej pracy w wychowywaniu dzieci oraz we wspólnym gospodarstwie.

Podsumowując powyższe rozważania wskazać należy, że podstawową kwestią przy podziale majątku wspólnego małżonków jest ustalenie składników tego majątku. W przypadku zgodnej woli małżonków, w zakresie podziału majątku wspólnego, możliwe jest dokonanie podziału poprzez zawarcie stosownej umowy przed notariuszem bądź w drodze postępowania sądowego (z załączeniem do wniosku zgodnego planu podziału). W przypadku braku porozumienia byłych małżonków, co do składników wspólnej masy majątkowej lub podziału tej masy, pozostaje droga postępowania sądowego, pozwalająca na rozliczenie wszelkich spornych roszczeń.

Autor: Anna Sidor – Morawa – Radca Prawny

6. Przesłanki rozwodu – pozytywne i negatywne

Czy dostanę rozwód? To pytanie, które często zadają sobie skłóceni małżonkowie. W praktyce, uzyskanie rozwodu uzależnione jest od spełniania przesłanek określonych w przepisach Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Przesłanki rozwodu to inaczej warunki które muszą zostać spełnione oraz okoliczności, które nie mogą wystąpić aby sąd mógł orzec rozwód pomiędzy małżonkami. Możemy podzielić je na przesłanki pozytywne, tj. takie, które muszą wystąpić aby orzeczenie rozwodu stało się możliwe oraz na przesłanki negatywne (przeszkody), tj. takie, których wystąpienie wyłącza możliwość orzeczenia rozwodu przez sąd. W niniejszym artykule zajmiemy się ich omówieniem.

Przesłanki pozytywne

W każdym prawidłowo funkcjonującym małżeństwie możemy wyróżnić istnienie trzech podstawowych więzi – uczuciowej, fizycznej oraz gospodarczej. Więź uczuciowa, przejawia się miłością i troską o małżonka, więź fizyczna polega na wspólnym pożyciu fizycznym małżonków zaś więź gospodarcza na prowadzeniu wspólnego gospodarstwa domowego (wspólnym zamieszkiwaniu, opłacaniu rachunków czy dbaniu o dom). Przesłanką pozytywną rozwodu jest wystąpienie pomiędzy małżonkami zupełnego i trwałego rozkładu pożycia małżeńskiego przejawiającego się w definitywnym i niemożliwym do przywrócenia zerwaniu ww. więzi - uczuciowej, fizycznej oraz gospodarczej. Rozkład pożycia małżeńskiego ma charakter zupełny jeżeli żadna z powyższych więzi nie zostaje utrzymana - czyli gdy małżonkowie nie darzą się już uczuciem, nie współżyją ani też nie prowadzą wspólnego gospodarstwa domowego. Należy podkreślić, że utrzymywanie więzi musi być przejawem woli małżonków, a więc przykładowo gdy małżonkowie nie darzą się już uczuciem i nie współżyją ale mieszkają razem utrzymując szczątkową więź gospodarczą „pod przymusem” np. z uwagi na sytuację materialną, czy brak dysponowania innym lokalem, nie stoi to na przeszkodzie uznania przez sąd, że więź gospodarcza wygasła. Z drugiej jednak strony, podjęcie przez małżonków choćby sporadycznych stosunków fizycznych, pomimo ustania więzi uczuciowej i gospodarczej z reguły wyłącza możliwość uznania, że rozkład pożycia jest zupełny. Podobnie gdy małżonkowie pomimo ustania więzi gospodarczej i fizycznej nadal darzą się uczuciem, orzeczenie rozwodu nie będzie możliwe, bowiem rozkład pożycia małżeńskiego nie będzie uznany za zupełny. Rozkład pożycia małżeńskiego a więc zerwanie ww. więzi małżeńskich musi mieć ponadto charakter trwały, przy czym o trwałości tej nie zawsze decyduje upływ czasu od kiedy więzi zostały zerwane, ale to czy uwzględniając wszystkie okoliczności sprawy, możliwe jest ich przywrócenie. Oceniając spełnienie tej przesłanki sąd dokonuje więc zawsze pewnej prognozy co do przyszłości. Z pewnością, rozkład pożycia ma charakter trwały jeżeli trwa od kilku czy kilkunastu lat, ale będzie nim także wtedy gdy trwa stosunkowo niedługo (np. kilka miesięcy) ale małżonkowie pozostają w

nowych związkach. Jest to bowiem okoliczność pozwalająca na przyjęcie, że zerwane więzi małżeńskie nie zostaną przywrócone.

Przesłanki negatywne

Po ustaleniu przez sąd, że spełnione zostały przesłanki pozytywne rozvodu – wystąpił zupełny i trwały rozkład pożycia małżeńskiego, przechodzi on do ustalenia czy zachodzi którakolwiek z przesłanek negatywnych (przeszkód do orzeczenia rozvodu), której wystąpienie wyłącza możliwość orzeczenia rozvodu przez sąd, nawet w wypadku uprzedniego ustalenia istnienia przesłanki pozytywnej w postaci zupełnego i trwałego rozkładu pożycia małżeńskiego. I tak, nawet pomimo ustalenia przez sąd wystąpienia zupełnego i trwałego rozkładu pożycia małżeńskiego, rozwód nie może być orzeczony jeśli:

- 1) wskutek rozvodu miałyby ucierpieć dobro wspólnych małoletnich dzieci stron,
- 2) orzeczenie rozvodu byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego,
- 3) rozvodu żąda małżonek wyłącznie winny rozkładu pożycia małżeńskiego.

Oceniając pierwszą z przesłanek negatywnych rozvodu - sprzeczność z dobrem wspólnych małoletnich dzieci stron, sąd bierze pod uwagę to czy rozwód rodziców wpłynie negatywnie na dalszy rozwój małoletnich dzieci stron oraz ich poczucie bezpieczeństwa, niejako porównując sytuację dziecka przed rozводом z hipotetyczną sytuacją dziecka po rozwiązaniu małżeństwa. Kieruje się w tym zakresie między innymi wiekiem dzieci, dotychczasowymi stosunkami z rodzicami, jak również stanem zdrowia czy stopniem wrażliwości dziecka. Niekiedy w ocenie sprzeczności rozvodu z dobrem wspólnych małoletnich dzieci pomocna bywa opinia biegłego psychologa. Jeśli biorąc pod uwagę okoliczności danej sprawy sąd dojdzie do przekonania, że rozwód będzie sprzeczny z dobrem wspólnych małoletnich dzieci, jego orzeczenie będzie niedopuszczalne. Przykładowo, może to mieć miejsce wówczas gdy małżonkowie, pomimo istnienia pomiędzy nimi rozkładu pożycia małżeńskiego celowo zachowują przed dziećmi pozory poprawnych relacji, aby nie sprawiać im przykrości czy zawodu. W takim wypadku, orzeczenie rozvodu mogłoby stanowić szok dla niczego nieświadomego małoletniego dziecka stron, powodować utratę poczucia bezpieczeństwa czy zaufania do obojga rodziców. Orzeczenie rozvodu mogłoby być więc uznane za sprzeczne z dobrem dziecka. Zupełnie odmienna sytuacja ma miejsce wówczas, gdy dzieci są świadkami długotrwałego i przedłużającego się konfliktu pomiędzy rodzicami, czy też ofiarami przemocy domowej stosowanej przez jednego z rodziców. W takim przypadku, orzeczenie rozvodu z pewnością nie będzie uznane za sprzeczne z dobrem dziecka, bowiem może przywrócić mu utracone poczucie bezpieczeństwa.

Drugą z przesłanek negatywnych rozwodu jest sprzeczność z zasadami współżycia społecznego, tj. z ogólnie przyjętymi normami postępowania, odwołującymi się do powszechnie uznanych wartości. Chodzi w tym przypadku o sytuację, w której orzeczenie rozwodu w powszechnym odczuciu byłoby rażąco niesprawiedliwe i krzywdzące dla jednego z małżonków. Przykładowo, sprzeczne z zasadami współżycia społecznego byłoby orzeczenie rozwodu po wielu latach małżeństwa w sytuacji gdy jeden z małżonków jest nieuleczalnie chory, wymaga opieki i pomocy materialnej drugiego współmałżonka oraz przyczynienia się do ulżenia w miarę możliwości jego losowi.

Ostatnią z przesłanek negatywnych rozwodu jest żądanie go przez małżonka wyłącznie winnego rozkładu pożycia małżeńskiego. Przykładowo, z reguły rozwód nie będzie dopuszczalny jeśli żąda go małżonek, który wyłącznie zawinił rozkładu pożycia małżeńskiego dopuszczając się zdrady współmałżonka czy stosując wobec niego przemoc fizyczną. Od powyższej zasady zachodzą jednak dwa wyjątki. Pierwszym jest nich zgoda drugiego małżonka (niewinnego) na rozwód. Jeżeli więc małżonek zdradzony (niewinny rozkładu pożycia małżeńskiego) wyraża zgodę na rozwód, sąd może orzec rozwód. Drugim wyjątkiem jest uznanie przez sąd, że odmowa zgody na rozwód byłaby w okolicznościach danej sprawy sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Może mieć to miejsce wtedy gdy małżonek zdradzony (niewinny) nie wyraża zgody na rozwód, kierując się wyłącznie chęcią odegrania się czy zemsty na współmałżonku i uniemożliwienia mu ułożenia sobie życia z nowym partnerem. W takim wypadku, odmowa zgody na rozwód mogłaby zostać uznana przez sąd za sprzeczną z zasadami współżycia społecznego. Odmienne jednak, za sprzeczną z zasadami współżycia społecznego nie zostanie z reguły uznana odmowa zgody na rozwód ze względów religijnych.

Posumowanie

Jak wskazano powyżej, orzeczenie przez sąd rozwodu uzależnione jest od wykazania w toku procesu wystąpienia przesłanki pozytywnej w postaci zupełnego i trwałego rozkładu pożycia małżeńskiego oraz braku wystąpienia którejkolwiek z przesłanek negatywnych, wyłączających możliwość orzeczenia przez sąd rozwodu pomimo stwierdzenia, że spełniona została przesłanka pozytywna w postaci zupełnego i trwałego rozkładu pożycia małżeńskiego. Podkreślenia wymaga to, iż każda sprawa rozwodowa jest inna i wymaga indywidualnej oceny pod kątem spełnienia przesłanek rozwodowych, zaś sytuacje wskazane w niniejszym artykule mają jedynie charakter przykładowy. W wypadku więc jakichkolwiek wątpliwości co do wystąpienia pozytywnych bądź negatywnych przesłanek rozwodowych, przed skierowaniem do sądu pozwu o rozwód wskazane jest zasięgnięcie konsultacji prawnej.

Autor: Katarzyna Lalak – Radca Prawny